

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE DREPT
SCOALA DOCTORALĂ

REZUMAT

**SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ ÎN DREPTUL ROMÂN ȘI
CEL ALBANEZ CU PRIVIRE DEOSEBITĂ ASUPRA SOCIETĂȚILOR
CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ CU ASOCIAT UNIC**

Conducător de doctorat :

Prof. univ. dr. LUCIAN BERND SĂULEANU

Doctorand:

ELEDIO LULE

REZUMATUL

Cuvinte cheie: *societate cu răspundere limitată, asociat unic, societate cu răspundere limitată unipersonală, constituire, funcționare, transformare, dizolvare*

1. Introducere - motivarea alegerii temei, necesitatea și actualitatea acesteia

Prin tema noastră de cercetare doctorală ne-am propus o privire comparativă asupra societăților cu răspundere limitată, astfel cum se înfățișează acestea în dreptul românesc și în dreptul albanez, punctând elementele comune, de constituire, funcționare, transformare și dizolvare, precum și elementele de continuitate, dar accentuând și aspectele de specificitate, care deosebesc cele două sisteme de drept și care, în legislația României sunt tratate prin *Legea societăților nr.31/1990*, iar în legislația albaneză sunt tratate cu precădere în cele 233 de articole ale *Legii nr.9901 din data de 14.04.2008 privind comerțanții și societățile comerciale*.

Subiectul tezei noastre de doctorat nu a fost unul ușor, deoarece necesită vaste cunoștințe și abordarea unei bibliografii variate, nu doar în domeniul dreptului român și al celui albanez, dar și în domeniul dreptului european, ceea ce presupune aspectele de drept comparat ale lucrării.

Am încercat pe parcursul lucrării noastre să tratăm subiectul ales de o manieră clară, concisă, arătând mai întâi care este situația societăților cu răspundere limitată în general în dreptul intern, român și albanez, dar cu o privire specială asupra societăților cu răspundere limitată cu asociat unic, care au anumite specificități.

Subiectul ales ne-a purtat pe tărâmul dreptului societăților din România și Albania, dar și la nivelul altor legislații europene, cu care am încercat o comparație, în ideea de a sublinia statutul actual al societăților cu răspundere limitată cu asociat unic într-un cadru mai larg, european.

Soluțiile (mai ales cele diferite) găsite de legiuitorul român sau de cel albanez au fost pe larg subliniate, punctând mai cu seamă diferențele și scoțând în evidență aspectele pozitive, care ar putea constitui temei pentru un cadru juridic european al dreptului societăților.

Am regăsit la nivelul celor două legislații atât chestiuni de apropiere, de fond comun, cât și elemente de diferență (pe care le vom preciza în cele ce urmează), care s-au reflectat cel mai bine în soluțiile jurisprudențiale alese de instanțele naționale.

Motivul pentru care am ales această temă și am încercat o tratare comparativă este datorat faptului că, la nivelul dreptului societar, societățile cu răspundere limitată sunt cele mai numeroase atât în dreptul român, cât și în cel albanez, astfel încât se impunea tratarea acestui subiect ca o reflectare în ambele sisteme de drept, atât prin prisma soluțiilor teoretice abordate, cât și din perspectiva practicii instanțelor naționale.

Considerăm că tema de cercetare doctorală este deopotrivă actuală, cât și extrem de importantă atâta vreme cât numărul cel mai mare de persoane juridice, ca formă de organizare, este dat de societățile cu răspundere limitată, atât în dreptul român, cât și în cel albanez.

Din cunoștințele noastre, nu a existat până acum o abordare comparativă a subiectului în cele două sisteme de drept, astfel încât studiul nostru își relevă necesitatea, dar și elementele de specificitate caracteristice soluțiilor alese de dreptul intern român sau de cel albanez.

Fiind și primul studiu de acest fel care încearcă să trateze exhaustiv problema dreptului societăților în cele două legislații, cu siguranță va avea și lacune, pe care vom încerca să le depășim în edițiile viitoare ale lucrării pe care avem de gând să o publicăm.

2. Structura tezei

Pe parcursul lucrării noastre structurată în *două mari părți (titluri)* am urmărit să prezentăm elementele definitorii ale societăților cu răspundere limitată în cele două sisteme de drept, modul de organizare specific al acestora, chestiunile ce țin de sediul social, patrimoniu sau scopul activității derulate, precum și aspectele care ne conduc spre concepția monistă a Codului civil român intrat în vigoare la 1 octombrie 2011.

Teza de doctorat intitulată *Societatea cu răspundere limitată în dreptul român și în cel albanez, cu privire deosebită asupra societăților cu răspundere limitată cu asociat unic* este structurată în două titluri, la rândul lor formate din capitole, secțiuni și subsecțiuni.

Titlul I, destinat persoanei juridice societate cu răspundere limitată în dreptul român (în principal), dar și în dreptul comparat (în subsidiar), a vizat prezentarea problematicii alese, în sensul elementelor structurale ale unei societăți cu răspundere limitată, care trebuie să țină cont de asociați și de modalitățile acestora de a răspunde, de structura capitalului social, de modul de administrare al societății cu răspundere limitată, de aspectele privind modificările ce pot interveni asupra actului constitutiv etc.

În același titlu am abordat și *problematica societății cu răspundere limitată cu asociat unic*, așa cum ni se dezvăluie a fi aceasta în dreptul intern român, tratând chestiunile de natură istorică sau terminologică, dar și natura societății cu răspundere limitată cu asociat unic, modalitățile de constituire, funcționare, dizolvare și lichidare. Tot aici am făcut referire și la *drepturile și obligațiile asociatului unic*.

În partea întâi a lucrării noastre am abordat și câteva aspecte de *drept comparat* în sensul prezentării elementelor specifice societăților cu răspundere limitată (cu mai mulți asociați sau cu asociat unic) în legislația națională a unor state precum: Franța, Germania, Marea Britanie, Austria etc.

Am abordat totodată și *problematica societății europene*, dar și *modalitățile de constituire a unei societăți cu răspundere limitată străine în România* (aspecte privind filiala și sucursala societăților).

Oarecum *în oglindă*, *cel de-al doilea titlu al lucrării noastre* a tratat problematica societății cu răspundere limitată și a societății cu răspundere limitată cu asociat unic de data aceasta din perspectiva legislației albaneze.

Astfel, *în primul capitol* am prezentat generic chestiunile privitoare la formalitățile de constituire a unei societăți cu răspundere limitată în dreptul albanez, aspectele privind asociații și atribuțiile pe care aceștia și le împart, modul cum este structurat capitalul social, dar și cel în care se face administrarea efectivă a acestora.

Cel de-al doilea capitol al părții a doua a urmărit în detaliu elementele constitutive specifice societății cu răspundere limitată în legislația albaneză, de la istoricul acestui tip de societate la nivelul legislației din Albania, până la prezentarea pe larg a legii albaneze

nr.9901/2008 privind comerțanții și societățile, trecând apoi spre etapa de înființarea a societății cu răspundere limitată și de înregistrare a sa la Centrul Național de Înregistrare.

În cel de-al treilea capitol al părții a doua a tezei noastre ne-am îndreptat atenția spre funcționarea și organele societății cu răspundere limitată, tratând în detaliu chestiunile privitoare la Adunarea Generală a Asociaților/Acționarilor, aspectele privind răspunderea asociaților față de societate și față de creditorii acesteia, precum și chestiunile care îi privesc pe administratori, începând cu numirea și eliberarea lor din funcție, cu prezentarea drepturilor și a prerogativelor pe care le au, dar și cu obligațiile și sarcinile care le incumbă.

Capitolul al patrulea din cea de-a doua parte a tezei de doctorat este destinat analizei aspectelor ce țin de dizolvarea și de lichidarea societăților cu răspundere limitată în dreptul albanez, conținând condițiile generale în care se poate produce dizolvarea, precum și procedurile aplicabile lichidării societăților solvabile, încheindu-se cu câteva referiri la procedura insolvenței.

În partea finală a lucrării de doctorat am tras *concluziile cercetării noastre* de drept comparat și am inițiat câteva *propuneri de lege ferenda*, atât în ceea ce privește legislația albaneză în domeniu, cât și legislația românească, încercând să punctăm avantajele/dezavantajele înființării, funcționării, modificării și desființării societăților cu răspundere limitată în cele două sisteme legislative, atașând totodată, sub forma unor anexe, și două modele de acte constitutive folosite în cadrul procedurilor de înmatriculare a societăților cu răspundere limitată cu asociat unic în România și în Albania.

3. Elemente relevante și aspecte inovatoare ale tezei

Subliniem faptul că, pe tot parcursul cercetării noastre doctorale, abordarea societăților cu răspundere limitată în dreptul român și în cel albanez, cu privire deosebită asupra acelor entități juridice care au un singur asociat, s-a făcut de o manieră comparativă, cu puternice accente de analiză pluriunghiulară, care să releve calitățile și defectele celor două sisteme de drept din perspectiva modului de legiferare a societăților cu răspundere limitată.

Analiza Legii nr.31/1990 din dreptul român și a Legii nr.9901/2008 din dreptul albanez ne-au scos în față atât elementele de reglementare comune, cât și soluțiile de diferență adoptate de cei doi legiuitori.

Analiza nu s-a făcut doar din perspectiva celor două sisteme de drept, ci am încercat (și, sperăm noi, că am și reușit) să facem o tratare mai largă, din perspectiva dreptului european, care să fie utilă în crearea imaginii de ansamblu a ceea ce înseamnă societățile cu răspundere limitată astăzi la nivel european și ce pondere dețin acestea în rândul persoanelor juridice.

De cele mai multe ori, tratarea subiectului a fost una la obiect, clară, simplă și coerentă, tocmai pentru a crea cititorului (fie el specialist în domeniu, sau neofit în sfera dreptului societar) imaginea de ansamblu, corectă și, sperăm noi, completă, a ceea ce înseamnă astăzi, în realitatea juridică românească și în cea albaneză, societățile cu răspundere limitată.

La fiecare dintre cele două mari părți ale lucrării (cea destinată dreptului român și cea destinată dreptului albanez), am încercat să facem o prezentare comparativă, *în oglindă*, punctând acolo unde a fost cazul soluțiile viabile adoptate de un legiuitor sau de altul, și subliniind lacunele și inadvertențele din cele două legislații.

Am regăsit la nivelul celor două legislații atât *chestiuni de apropiere*, de fond comun, cât și *elemente de diferență*, care s-au reflectat cel mai bine în soluțiile jurisprudențiale alese de instanțele naționale și la care fie am făcut trimitere, fie le-am detaliat pe larg, acolo unde am considerat că se impune pentru a susține cu practică judiciară conceptele din textele de lege.

În ceea ce privește societățile cu răspundere limitată în dreptul român și în cel albanez, am analizat în detaliu pe parcursul lucrării noastre asemănările și deosebirile dintre cele două legislații, dar vom relua în rândurile de mai jos, de o manieră succintă, concludivă, aspectele cele mai importante.

În ceea ce privește constituirea societăților, există câteva etape ce trebuie urmate. Astfel, într-o primă fază se verifică disponibilitatea denumirii societății și se rezervă această denumire, în dreptul român eliberându-se pe loc dovada disponibilității denumirii, pentru plata unei taxe de 72 de lei. În Albania această etapă durează tot foarte puțin, ca și în România (mai puțin de o zi), dar se face online, contra plății unei taxe de 0,7 euro.

Ulterior, trebuie depus la o bancă capitalul social, conform actului constitutiv. Această etapă de regulă nu implică costuri (altele decât capitalul social în sine) și presupune depunerea capitalului social la bancă, ce va emite o recipisă doveditoare care va fi depusă cu restul dosarului de înregistrare la Registrul Comerțului. Banca la care se depune capitalul social nu trebuie să fie neapărat și bancă unde viitoarea societate își va deschide conturile și prin intermediul căreia va derula activitățile financiar-fiscale. În Albania se depune o cerere de înregistrare a Certificatului de înregistrare și a numărului unic de înregistrare la Centrul Național de Înregistrare, care durează de regulă o zi și are un cost de aproximativ 0,7 euro.

O altă fază constă în înregistrarea societății la Oficiul Registrului Comerțului din România, care durează aproximativ 3 zile lucrătoare și care presupune plata unor taxe în valoare de aproximativ 350 lei. În Albania se face înregistrarea angajaților în Registrul Regional al Angajaților care durează o zi și pentru care nu se percep taxe.

Ulterior, legislația română dispune înregistrarea în scopuri de TVA (taxa pe valoarea adăugată), toate celelalte formalități de înregistrare și luarea în evidențele fiscal, care se transmit de Oficiul Registrului Comerțului și se operează în mod automat, de la înregistrarea societății în Registrul Comerțului, inclusiv atribuirea codului fiscal, în aproximativ 3 zile lucrătoare, fără plata de taxe. În Albania se face înregistrarea la Biroul Municipal de Venituri Interne, care durează o zi și costă între 268-322 euro.

Potrivit dreptului român, se face mai apoi înregistrarea contractelor angajaților în REVISAL – serviciul online al Inspecției Muncii, pe loc, printr-o procedură online. În timp ce în Albania se face achiziționarea de imprimare-tip pentru facturi de la autoritățile fiscale, care durează o zi și presupune un cost de 2,5 euro.

În ceea ce privește ștampila, începând cu data de 23.07.2015 societățile române nu mai sunt obligate să aplice ștampila pe documentele ce se depun la autorități sau care sunt încheiate în relația dintre societăți¹. În vreme ce în Albania este necesară fabricarea ștampilei societății care se face de regulă într-o zi și costă 21,5 euro.

Deși procedura de înregistrare a unei societăți cu răspundere limitată în Albania este mai scurtă ca durată, ceea ce reprezintă un real avantaj, aceasta este în primul rând mai costisitoare decât cea din România, iar în al doilea rând presupune implicarea mai multor

---

¹ Potrivit Ordonanței Guvernului României nr. 17/15.07.2015 privind reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare și modificarea și completarea unor acte normative.

instituții ale statului în procedura post-înregistrare în registrul comerțului, ceea ce este de natură să accentueze elementul birocratic.

Cu privire la *drepturile și obligațiile asociațiilor*, este de menționat faptul că art.6 al Legii nr.31/1990 prevede interdicția dobândirii calității de asociat fondator pentru mai multe categorii de persoane². O interdicție asemănătoare nu se regăsește în dreptul albanez decât pentru membrii consiliului de administrație sau ai consiliului supervisor al unei societăți și pentru reprezentanții asociațiilor în cadrul adunării generale.

În ambele legislații sunt prevăzute *dispoziții similare* cu privire la dreptul asociațiilor de a participa la beneficii și pierderi, proporțional cu cota de participare la capitalul social. Ambele legislații permit prevederea și a unei alte modalități de împărțire a beneficiilor societății prin actul constitutiv.

Legislația albaneză are totuși niște prevederi speciale în cazul stabilirii unor interdicții suplimentare de a distribui profiturile către asociați, condiționând această distribuție, pe lângă existența unui profit real conform legii stabilit în baza bilanțului fiscal, de încă două aspecte, respectiv:

- activele societății să poată acoperi integral datoriile sale;
- societatea să dispună de active lichide suficiente pentru a achita obligațiile ajunse la scadență în următoarele 12 luni.

Pentru aceasta administratorii eliberează un certificat de solvabilitate, care confirmă în mod expres că distribuția propusă a dividendelor îndeplinește aceste cerințe suplimentare, în caz contrar fiindu-le interzis să elibereze un astfel de certificat și, mai mult, urmează să răspundă personal față de societate pentru autenticitatea acestui certificat de solvabilitate, inclusiv în cazul în care, din neglijență, îl eliberează nefiind întrunite condițiile.

Administratorii vor fi astfel răspunzători pentru restituirea dividendelor față de societate în cazul în care eliberează (din neglijență sau cu rea-credință) certificatul de solvabilitate.

Ca o comparație, legea română limitează posibilitatea răspunderii față de societate numai pentru asociații (deci nu și pentru administratori) care au încasat dividende, au cunoscut sau, în împrejurările existente, trebuiau să cunoască existența unor nereguli numai în procedura stabilirii profitului conform legii sau cea a distribuirii efective a dividendelor.

Cele mai multe drepturi generale ale asociatului sunt *similare* în ambele legislații. Există însă și *câteva deosebiri majore* între cele două sisteme de drept, unele dintre acestea fiind adoptate de legiuitorul român odată cu intrarea în vigoare a noului Cod civil, la 1 octombrie 2011, astfel:

- asociatul nu poate face concurență societății pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane și nici nu poate face pe socoteala sa ori pe socoteala altuia vreoa operațiune care ar putea fi păgubitoare pentru societate;
- asociatul nu poate lua parte pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane la o activitate care ar conduce la privarea societății de bunurile, prestațiile sau cunoștințele specifice la care asociatul s-a obligat;

---

² Art.6 din Legea nr.31/1990 prevede că: persoanele care, potrivit legii, sunt incapabile ori care au fost condamnate pentru infracțiuni contra patrimoniului prin nesocotirea încrederii, infracțiuni de corupție, delapidare, infracțiuni de fals în înscrisuri, evaziune fiscală, infracțiuni prevăzute de Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, republicată, sau pentru infracțiunile prevăzute de prezenta lege.

- beneficiile rezultând din oricare dintre activitățile interzise potrivit dispozițiilor de mai sus se cuvin societății, iar asociatul este ținut pentru orice daune ce ar putea rezulta;
- asociatul nemulțumit de o hotărâre luată cu majoritatea voturilor poate contesta hotărârea în instanță, în termen de 15 zile de la data la care a fost luată, dacă a fost prezent, și de la data comunicării, dacă a fost lipsă. Dacă hotărârea nu i-a fost comunicată, termenul curge de la data la care a luat la cunoștință de aceasta, dar nu mai târziu de un an de la data la care a fost luată hotărârea;
- termenul de 15 zile prevăzut mai sus este un termen de decădere;
- dispoziții privind răspunderea asociațiilor aparenți, inexistente în reglementarea anterioară. Astfel, orice persoană care pretinde că este asociat sau creează terților deliberat o aparență convingătoare în acest sens răspunde față de terții de bună credință, întocmai ca un asociat; societatea nu va răspunde față de terțul astfel indus în eroare decât dacă i-a dat motive suficiente pentru a fi considerat drept asociat nou, în cazul în care, cunoscând manoperele pretinsului asociat, nu ia măsurile rezonabile pentru a împiedica inducerea terțului în eroare;
- dispoziții novatoare sunt introduse de noul cod civil român și privind asociații oculți; astfel, asociații oculți răspund față de terții de bună credință ca și asociații aparenți.

În ceea ce privește *obligația principală a asociațiilor*, aceasta constă în a asigura conducerea societății cu răspundere limitată prin intermediul Adunării Generale a Asociațiilor, aceasta având atribuții esențiale cu privire la funcționarea societății.

Legat de *aportul la constituirea societății*, o diferență majoră între legislațiile celor două țări constă în faptul că, în România, conform art. 11 din Legea nr. 31/1990 modificată și republicată, capitalul social al unei societăți cu răspundere limitată nu poate fi mai mic de 200 lei și se divide în părți sociale egale, care nu pot fi mai mici de 10 lei. În timp ce în Albania valoarea minimă a capitalului social este de 100 lek (aproximativ 3,30 lei), adică cu mult mai mică decât în legislația română, încurajând astfel crearea de noi societăți.

Aportul asociațiilor la capitalul social poate fi în numerar și în natură, acesta din urmă fiind opțional. Întrucât sumele de bani sunt indispensabile începerii activității comerciale, aporturile în numerar sunt obligatorii la constituirea societății comerciale, indiferent de forma ei. Aportul în natură poate avea ca obiect anumite bunuri imobile (clădiri, instalații etc.), bunuri mobile corporale (materiale, mărfuri etc.) sau incorporale (creanțe, fond de comerț etc.). Aceste aporturi se realizează prin transferarea drepturilor corespunzătoare și predarea efectivă a bunurilor către societate, dacă este vorba de bunuri.

Aportul poate consta în transmiterea către societate a dreptului de proprietate asupra bunului ori doar a dreptului de folosință. În lipsa unei stipulații contrare, bunurile devin proprietatea societății. Se înțelege că dacă s-a convenit transmiterea dreptului de proprietate, bunul va intra în patrimoniul societății, asociatul nemaiavând vreun drept asupra lui.

În consecință, bunul nu va putea fi urmărit de creditorii asociatului, iar la dizolvarea societății, asociatul nu va avea dreptul la restituirea bunului, acesta fiind activ al societății.

Dacă aportul are ca obiect un bun imobil sau un bun mobil corporal, raporturile dintre asociat și societate sunt raporturi juridice asemănătoare celor dintre vânzător și cumpărător. Cu privire la transferul dreptului de proprietate asupra bunului, Legea nr. 31/1990 modificată, prevede că bunul devine proprietatea societății „din momentul înmatriculării ei în Registrul comerțului”. Prin urmare, dacă bunul piere înainte de

înmatricularea societății, riscul este suportat de către asociat; el va fi obligat să aducă în societate un alt bun, ori un aport echivalent în numerar. Bunul care face obiectul aportului în natură trebuie evaluat în bani, pentru a se putea stabili valoarea părților de interes (părților sociale) sau a acțiunilor convenite asociatului în schimbul aportului. Această evaluare se face de către asociați sau, când este prevăzut expres de lege, de către experți autorizați.

În cazul în care bunul care face obiectul aportului în natură a fost adus în folosința societății, în doctrină se consideră că raporturile dintre asociat și societate sunt guvernate de regulile referitoare la uzufruct. Întrucât societatea dobândește numai un drept de folosință, asociatul rămâne proprietarul bunului și în această calitate, la dizolvarea societății, are dreptul la restituirea bunului.

Aportul în natură poate avea ca obiect bunuri mobile corporale, cum sunt creanțele, brevetele de invenție, mărcile, know-how-ul etc.

*Deosebiriile legislației albaneze față de cea română privind aportul la capitalul social*³ sunt următoarele:

- în dreptul român evaluarea bunurilor poate fi făcută și prin convenția părților pe când, în dreptul albanez, este obligatorie evaluarea expertului;
- grija legiuitorului albanez în a reglementa amănunțit regimul aportului în natură este mai mare (de exemplu, nu se permit bunuri neconsumabile, nu e admisă compensația creanțelor dintre asociat și societatea comercială în privința aportului și în fine, este interzisă exercitarea dreptului de retenție al asociatului în raporturile cu societatea debitoare, când e vorba de aportarea unui bun).

Există și o *asemănare semnificativă* privind prezumția că, în lipsa oricărei precizări, bunul se consideră transmis cu titlu de proprietate.

Administrarea societății⁴ se face în ambele legislații în mod similar, evidențiindu-se însă și câteva diferențe semnificative:

- numai în dreptul român există detalieri privind răspunderea administratorilor, în sensul trimiterii la modelul contractului de mandat, dar și a detalierei cazurilor de răspundere divizibilă/solidară, precum și a interdicției cumulării calității de salariat cu cea de mandatar;
- obligațiile de neconcurență, diligență și prudență, loialitatea, confidențialitatea, independența sunt obligații ale administratorilor detaliat prezentate în legea specială odată cu aderarea la UE preluarea conceptului *bussiness judgement rule* din dreptul american - conform acestuia, o *decizie de afaceri* adoptată într-o situație prezumată ca fiind în interesul societății, îl absolvă pe administrator de răspundere, chiar dacă ulterior se va dovedi că decizia era greșită (în sensul de a prejudicia societatea comercială).

Din perspectiva legislației albaneze cu privire la societățile cu răspundere limitată cu asociat unic, trebuie menționate câteva aspecte relevante. Astfel, în situația în care, pentru

³ Pentru detalii asupra aportului la capitalul social în legislația albaneză, a se vedea pe larg Janet Dine, Michael Blecher, *The law on entrepreneurs and companies*, text with commentary, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Gent Grafik, Tirana, 2016, pag.45-46.

⁴ Pentru detalii asupra modului în care se face administrarea societăților în legislația albaneză, a se vedea pe larg Janet Dine, Michael Blecher, *The law on entrepreneurs and companies*, text with commentary, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Gent Grafik, Tirana, 2016, pag.47-58.

un motiv sau altul, numărul asociațiilor scade la unul singur, acest unic asociat are obligativitatea de a înregistra, la Centrul Național de Înregistrare, scăderea numărului de membri și numele său, potrivit art.43 din Legea nr.9723/2007⁵. În cazul în care acest asociat unic nu respectă această obligație legală, el va fi personal ținut responsabil pentru angajamentele asumate de societate.

Din momentul în care această înregistrare a reducerii numărului de asociați la unul singur a fost înregistrată la Centrul Național de Înregistrare, societatea își va continua activitatea ca o societate cu răspundere limitată cu asociat unic⁶.

Precizăm și că subscriem opiniei potrivit căreia⁷ formularea, din punct de vedere substanțial, a articolului 3 alin.1 al Legii nr.9901/2008 este deficitară și chiar lipsită de sens atâta timp cât:

- a întreprinde *obiective economice comune* nu poate fi decât apanajul acelei societăți fondate de doi sau mai mulți membri, și nicidecum al unei societăți cu răspundere limitată cu asociat unic, când obiectivele economice nu pot fi decât particulare, individuale, și nicidecum comune, din rațiuni de ordin numeric;

- o societate cu răspundere limitată poate fi înființată cu numai 100 Lek⁸, ceea ce presupune un nivel foarte scăzut al *contribuțiilor către societate*, ce nu ar conduce nicidecum la atingerea acelor programatice *obiective economice comune* despre care face vorbire articolul 3 alin.1 al Legii nr.9901/2008.

Totodată, prevederile articolului 82 alin.6 sunt aplicabile (reprezentând o situație specială) și în cazul societăților cu răspundere limitată cu asociat unic⁹.

Interdicțiile privind dreptul de a vota al unui asociat unic, prevăzute de art.89 alin.1 și de art.148 alin.1 din Legea nr.9901/2008, au în vedere mai ales evitarea unui conflict de interese între asociat și societate, ținând cont de principiile generale enunțate de art.14 alin.1 al Legii nr.9901/2008 potrivit căruia, atunci când asociații, membrii sau acționarii își exercită drepturile, aceștia trebuie să ia în considerare interesele societății, precum și interesele celorlalți asociați, membri sau acționari.

Prevederi speciale privitoare la societatea cu răspundere limitată cu asociat unic sunt cele din art.81 alin.3 al Legii nr.9901/2008. Potrivit acestui alineat, drepturile și îndatoririle Adunării Generale în cazul societăților cu unic asociat vor fi exercitate de asociatul unic.

Deciziile pe care acesta le va lua vor fi consemnate în mod obligatoriu într-un registru cu decizii, ale cărui informații nu pot fi alterate sau șterse.

În mod deosebit, în acest registru se vor menționa în mod obligatoriu următoarele tipuri de decizii (dar nu doar acestea, enumerarea fiind una exemplificativă):

- adoptarea declarației contabile anuale și a raportului de performanță
- distribuirea profiturilor și acoperirea pierderilor
- deciziile privind efectuarea de investiții
- restructurarea societății sau dizolvarea acesteia

Orice decizie care nu este înregistrată în acest registru al deciziilor ce privesc societatea cu răspundere limitată cu asociat unic, va fi considerată nulă și neavenită. Acest lucru nu va

⁵ Art.71 alin.1 din Legea nr.9901/2008.

⁶ Art.71 alin.2 din Legea nr.9901/2008.

⁷Thomas Bachner, Edmund-Philipp Schuster, Martin Winner, *The New Albanian Company Law*, Tirana, Botimet Dudaj, February 2009, nota de subsol nr.108, pag.92.

⁸ O sumă foarte mică, ce înseamnă aproximativ 3,30 lei.

⁹ Situația este descrisă de articolul 82 alin.7 teza a 2-a din Legea nr.9901/2008.

afecta răspunderea societății față de terți decât dacă societatea dovedește că terții știau sau putea ști despre nulitatea respectivei decizii.

În ceea ce privește societățile cu răspundere limitată cu asociat unic, reamintim definiția dată de art.3 alin.1¹⁰ al Legii nr.9901/2008, care vorbește despre societăți în general, dar și despre societățile cu asociat unic.

În același timp, putem întâlni și situația în care o societate a avut la momentul înființării doi sau mai mulți asociați, însă pe parcursul derulării activității sale, din varii motive¹¹, ea poate deveni societate cu răspundere limitată cu asociat unic, în sensul în care reducerea numărului de acționari la unul singur nu va conduce la dizolvarea societății¹².

Pe de altă parte, în ceea ce privește societățile cu răspundere limitată cu asociat unic, legislația albaneză se arată destul de circumspectă la adresa asociatului unic, ceea ce a îndreptățit doctrina să afirme, în alte privințe, totuși, legislația albaneză a societăților afișează o neîncredere zdrobitoare în privința societăților cu un singur membru, ceea ce a rezultat într-un număr de prevederi discriminatorii, a căror valoare este îndoielnică, nu în ultimul rând pentru că sunt ușor de ocolit¹³.

Considerăm că, doar pentru că o societate, la momentul înființării, are un singur asociat, sau pentru că ulterior, din cei câțiva asociați, aceasta va rămâne cu unul singur, nu înseamnă că interesele asociatului unic se vor confunda 100% cu interesele societății în sensul găsirii acelor căi de a ocoli legea și de a transforma societatea într-un paravan pentru obținerea de profituri mai mult sau mai puțin licite. Înțelegem în același timp și motivele pentru care legiuitorul albanez a preferat să trateze aparte chestiunea societăților cu răspundere limitată cu asociat unic, sau pe cea a societăților pe acțiuni cu unic acționar.

În acest sens al regulilor special instituite pentru societățile care au asociat unic (sau acționar unic, în cazul societăților pe acțiuni) regăsim prevederile art.71 alin.1¹⁴ și ale art.114 alin.2 din Legea nr.9901/2008.

Astfel, potrivit art.71 alin.1, în situația în care, pentru diverse motive, numărul asociaților scade la unul singur, acest unic asociat are obligativitatea de a înregistra la Centrul Național de Înregistrare scăderea numărului de membri și numele său, potrivit art.43 din Legea nr.9723/2007 cu privire la Centrul Național de Înregistrări.

În cazul în care acest unic asociat nu respectă această obligație legală, el va fi personal ținut responsabil pentru angajamentele asumate de societate.

Din momentul în care această înregistrare a reducerii numărului de asociați la unul singur a fost înregistrată la Centrul Național de Înregistrare, societatea își va continua activitatea ca o societate cu răspundere limitată cu asociat unic.

---

¹⁰ Art.3 alin.1 al Legii nr.9901/2008. O societate este înființată de două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice care consimt să întreprindă obiective economice comune, prin intermediul contribuțiilor către societate așa cum sunt acestea prevăzute de statutul ei. O societate cu răspundere limitată și o societate pe acțiuni pot fi înființate și de o singură persoană (un singur asociat sau societăți pe acțiuni).

¹¹ Precum vânzarea părților sociale către un singur asociat, moștenirea părților sociale ale unui asociat de către un alt asociat etc.

¹² Art.187 alin.2 din Legea nr.9901/2008, care face referire la situația societăților pe acțiuni, dar care trebuie înțeles ca fiind aplicabil și societăților cu răspundere limitată.

¹³ Thomas Bachner, Edmund-Philipp Schuster, Martin Winner, *The New Albanian Company Law*, Tirana, Botimet Dudaj, February 2009, pag. 49.

¹⁴ Art.71 alin.1 din Legea nr.9901/2008. Societatea cu asociat unic. Dacă societatea rămâne cu un asociat atunci asociatul este obligat de a înregistra acest fapt după art. 43 Din legea nr. 9723/2007 (pentru centrul național de înregistrare). Dacă asociatul rămas nu îndeplinește această condiție atunci el răspunde personal în față de societate.

O prevedere similară regăsim și în privința societăților pe acțiuni, prin textul art.114 alin.2 din Legea nr.9901/2008¹⁵.

Fie că este vorba despre societatea cu răspundere limitată care rămâne cu un singur asociat, fie că este vorba despre societatea pe acțiuni aflată în aceeași situație, probabil că logica legiuitorului albanez a fost aceea de a proteja creditorii, prin anunțarea rămânerii unui singur asociat/acționar în cadrul societății și a numelui acestuia la Centrul Național pentru Înregistrări.

Considerăm că nu se oferă însă o protecție sporită creditorilor prin această formalitate de publicitate.

Probabil și din acest motiv s-a afirmat în doctrina de specialitate că logica acestei reguli este greu de sesizat deoarece pericolele pentru creditori nu depind în vreun grad semnificativ de faptul că societatea este, ethnic vorbind, o societate cu un singur membru, sau că există un al doilea membru cu părți sociale/acțiuni puține (de exemplu 1%) și fără vreoa influență asupra deciziilor luate de membrul dominant și/sau de administrator¹⁶.

Trebuie subliniat și faptul că această regulă statuată de art.71 alin.1 din Legea nr.9901/2008 nu este conformă cu cea de-a douăsprezecea directivă¹⁷ în ceea ce privește armonizarea legislației naționale cu dreptul European. Astfel, cum este specificat și în articolul 3 al directivei¹⁸.

Cu alte cuvinte, în condiții foarte restrictive se poate antrena răspunderea asociatului unic pentru angajamentele societății și asta fără a face apel la regula instituită de art.2 alin.2 al Directivei 2009/102/CE. Acest lucru ne conduce la o altă propunere *de lege ferenda* în domeniul dreptului albanez, și anume la modificarea art.71 alin.1 din Legea nr.9901/2008 în conformitate cu legislația europeană din domeniu.

Pe de altă parte, trebuie menționată o diferență care nu este numai de nuanță, și anume aceea care vorbește despre antrenarea răspunderii celui care urmează să devină asociat unic/acționar unic, pe perioada până la momentul înregistrării aplicației la Centrul Național de Înregistrare.

Textul articolului 71 alin.1 al Legii nr.9901/2008 vorbește despre obligativitatea înregistrării, de către cel care urmează să rămână asociat unic, a scăderii numărului de membri și a numelui său, înregistrare ce urmează să se facă la Centrul Național de Înregistrări. Deși nu durează foarte mult, această înregistrare nu se poate face instantaneu, motiv pentru care asociatul unic este răspunzător, în proprio nomine, de toate angajamentele pe care societatea le-a luat până la momentul în care el a reușit să efectueze înregistrarea la Centrul Național de Înregistrări. Din acel moment, asociatul unic nu mai răspunde în numele său, răspunzătoare fiind societatea.

---

¹⁵ Când numărul acționarilor descrește la unul singur, acesta va trebui să raporteze această descreștere la Centrul Național de Înregistrări. Dacă acționarul unic nu își respectă această obligație, el va fi ținut în totalitate și personal responsabil pentru angajamentele asumate de societate între timp.

¹⁶ Thomas Bachner, Edmund-Philipp Schuster, Martin Winner, *The New Albanian Company Law*, Tirana, Botimet Dudaj, February 2009, pag. 50.

¹⁷ Este vorba de directiva 2009/102/CE a Parlamentului european și a Consiliului Uniunii Europene, din data de 16 septembrie 2009 în materie de drept al societăților comerciale, privind societățile comerciale cu răspundere limitată cu asociat unic.

¹⁸ Dacă o societate devine societate cu asociat unic, deoarece toate părțile sale sociale sunt dobândite de o singură persoană, indicarea acestui fapt, precum și identitatea asociatului unic trebuie să fie înregistrate în dosarul sau transcrise în registrul menționate la articolul 3 alineatele (1) și (2) din Directiva 68/151/CEE sau să fie înregistrate într-un registru păstrat de societate și accesibil publicului.

În situația societăților pe acțiuni¹⁹, textul comportă o ușoară diferență, în sensul că nu mai avem de-a face cu înregistrarea descreșterii, ci cu raportarea acesteia și a numelui acționarului, scopul fiind însă același: publicitatea și înregistrarea acestei modificări la Centrul Național pentru Înregistrări. Acționarul care urmează să devină unic acționar va răspunde personal și în întregime pentru angajamentele asumate de societate *între timp*, adică de la momentul apariției acestei modificări și până la momentul raportării ei la Centrul Național de Înregistrări.

În niciuna dintre variante asociatul unic/acționarul unic nu poate evita răspunderea personală dacă nu a anunțat descreșterea numărului de asociați/acționari la Centrul Național de Înregistrare.

Însă, din momentul în care a efectuat formalitățile solicitate de art.71 alin.1 sau de art.114 alin.2 în sensul înregistrării/raportării descreșterii numărului de asociați/acționari și al numelui celui care rămâne unic asociat/acționar, asociatul/acționarul unic nu va mai fi ținut personal responsabil, ci în raporturile cu creditorii va răspunde societatea cu răspundere limitată cu unic asociat sau societatea pe acțiuni cu acționar unic.

În doctrina de specialitate s-a profilat și o soluție pentru a înlătura răspunderea personală a asociatului unic/acționarului unic: contractul pentru transferul părților sociale/acțiunilor către ultimul asociat/acționar să facă transferul condiționat până la momentul depunerii aplicației la Centrul Național de Înregistrare sau chiar până la momentul înregistrării efective²⁰.

Pe de altă parte, un alt aspect special care trebuie amintit, este cel la care face referire art.13 alin.7 din Legea nr.9901/2008²¹.

Rațiunea în sine a regulilor stabilite de art.13 alin.7 este aceea de a nu pune societatea în dificultate împrumutând de la aceasta sau garantând cu bunurile acesteia datorii pe care le-ar putea avea/le-ar putea contracta asociatul unic în nume propriu.

Pe de altă parte, reversul acestei reguli face anevoioasă desfășurarea activității unei societăți cu răspundere limitată cu asociat unic, atâta vreme cât capitalul minim de plecare este de 100 Lek²².

Societatea va trebui să se împrumute de la asociatul unic, însă potrivit prevederilor art.13 alin.7, nu o poate face. Caz în care singura soluție rămâne un împrumut de la alți potențiali creditori, pe care asociatul unic trebuie să îi convingă de necesitatea și profitabilitatea acordării unui asemenea împrumut.

4. Concluzii și propuneri de lege ferenda

Sperăm că modul de expunere al tematicii noastre doctorale să arate că nu ne-am mulțumit cu o simplă privire uniunghiulară care să reflecte doar soluțiile instanțelor

¹⁹ Art.114 alin.2 din Legea nr.9901/2008.

²⁰ Thomas Bachner, Edmund-Philipp Schuster, Martin Winner, *The New Albanian Company Law*, Tirana, Botimet Dudaj, February 2009, pag. 51.

²¹ Art.13 alin.7 din Legea nr.9901/2008. O persoană care este în același timp administrator și asociat unic/acționar unic al unei societăți nu poate fi parte în contracte de împrumut sau de garanții pe care să le încheie cu societatea. Alte contracte pe care le încheie între el și societatea sa trebuie să fie înregistrate în procese-verbale ținute la sediul principal al societății. Nerespectarea acestei obligații trebuie considerată o încălcare administrativă, iar administratorul va fi pedepsit cu o amendă de până la 15.000 de Lek. Dacă o asemenea încălcare administrativă este descoperită în timpul unui control efectuat de autoritățile fiscale din domeniu, sancțiunea va fi stabilită de aceste autorități

²² Aproximativ 3.30 de lei.

naționale, ci că am mers către ceea ce ar putea însemna crearea unui drept comun în materie și cunoașterea stadiului legislativ la nivel european.

Jurisprudența analizată la nivelul fiecăreia dintre cele două părți ale lucrării noastre s-a dovedit una extrem de utilă în a arăta opțiunile instanțelor naționale spre una sau alta dintre soluțiile propuse și evidențiate la nivel doctrinar, de multe ori nuanțabile și discutabile.

Câteva dintre propunerile *de lege ferenda* care s-ar putea constitui în tot atâtea modificări pozitive la nivelul dreptului societar românesc ar fi:

- inserarea în statutul unei societăți cu răspundere limitată cu asociat unic a mențiunii cum că acea societate este o *societate cu răspundere limitată cu unic asociat*. Precizăm că legea în materie prevede doar obligativitatea folosirii denumirii de *societate cu răspundere limitată* sau *S.R.L.*, lipsa unei astfel de mențiuni rezultând și din dispozițiile art. 7 alin. 1 lit. b care prevede obligativitatea menționării *formei, denumirii și sediului*, fără a face o distincție după cum societatea are unul sau mai mulți asociați;

- după modelul reglementării franceze, propunem *de lege ferenda* inserarea în litera legii române a obligativității consemnării deciziilor asociatului unic într-un registru special al deciziilor, care să asigure astfel formalitățile de publicitate față de terții ce ar putea avea un interes oarecare în legătură cu activitatea societății cu răspundere limitată cu asociat unic. Ar fi binevenită introducerea obligativității legale de a înscrie deciziile asociatului unic într-un registru de hotărâri luate de acesta²³ (pentru că momentan această obligație nu există), modificare ce ar fi binevenită tocmai pentru a proteja interesele terților, care pot exercita un control doar pe calea opoziției, nefiind aplicabile dispozițiile art.132 din Legea nr.31/1990 ce privesc modalitățile de atacare a hotărârilor adunării generale a asociaților;

- în cazul unei societăți cu răspundere limitată cu asociat unic, acesta poate îndeplini și funcția de administrator, calitate ce poate antrena o răspundere patrimonială, penală sau chiar de drept al muncii. De principiu, în cazul societăților cu răspundere limitată nu este necesară numirea cenzorilor, controlul gestiunii putând fi îndeplinit de asociatul care nu este și administrator al societății. Dacă însă asociatul unic îndeplinește și rolul de administrator, atunci considerăm *de lege ferenda* că se impune numirea cenzorilor tocmai pentru a asista, îndruma și sprijini activitatea asociatului unic în operațiunile de gestionare a societății;

- o altă particularitate a funcționării societății cu răspundere limitată este dată de faptul că, atunci când intervin contracte între asociatul unic și societate, acestea trebuie încheiate în formă scrisă²⁴, sub sancțiunea nulității absolute. În acest sens, textul celei de-a XII-a Directive este mult mai suplă, permițând statelor semnatare să nu prevadă în legislațiile lor interne obligativitatea stabilirii în scris a contractelor intervenite între asociatul unic și societate dacă aceste contracte vizează operațiuni de natură obișnuită, curentă pentru societate. Astfel, dincolo de importanța majoră a consemnării în scris a unor astfel de contracte (pentru societate, pentru asociatul unic, dar și pentru terți), este salutar faptul că norma comunitară scutește de această formalitate operațiunile curente ale societății, chiar dacă acestea se întemeiază pe contracte încheiate de societate cu asociatul unic, acordându-se astfel prevalența principiului celerității afacerilor²⁵. Comparând textul intern și norma comunitară, propunem *de lege ferenda* o reglementare diferită, mai flexibilă

²³ Așa cum este registrul ședințelor și deliberărilor în cazul societăților pe acțiuni (art. 177 alin. 1 lit. b din Legea nr.31/1990).

²⁴ Art.15 din Legea nr.31/1990.

²⁵ Eugenia-Gabriela Leuciuc, *Regimul juridic al societății cu răspundere limitată*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, pag. 274.

și mai eficientă, care să păstreze (până la un punct) obligativitatea respectării formei scrise, dar să și asigure rapiditatea deciziilor atunci când este vorba de eficiența în afaceri.

Dintre propunerile *de lege ferenda* pe care le-am relevat la nivelul lucrării noastre, în legătură cu dreptul albanez, amintim:

- necesitatea inserării explicite în textul Legii nr.9901/2008 a faptului că, atât înțelegerea dintre fondatorii societății, cât și statutul acesteia să fie întocmite în scris, pentru a elimina neclaritatea din articolul 3 alin.1 al Legii nr.9901/2008, formularea actuală a articolului 3 fiind deficitară și chiar lipsită de sens;
- nevoia ca o viitoare lege albaneză care să reglementeze statutul comercianților și al societăților ar trebui să țină cont de crearea posibilității concrete de anulare a deciziilor Adunării Generale a Asociațiilor care contravin Statutului sau legislației;
- modificarea art.71 alin.1 din Legea nr.9901/2008 în conformitate cu legislația europeană din domeniu, deoarece pentru moment doar în condiții foarte restrictive se poate antrena răspunderea asociatului unic pentru angajamentele societății și asta fără a face apel la regula instituită de art.2 alin.2 al Directivei 2009/102/CE;
- că prevederile art.191 alin.2 ar putea fi aplicate și cazului în care Adunarea Generală nu reușește să desemneze un administrator, o asemenea modificare legislativă putând constitui o soluție la faptul că legea albaneză nu a stabilit o rezolvare pentru această problemă. În situația în care Adunarea Generală stabilește doi sau mai mulți administratori, regula de bază este că aceștia vor conduce împreună societatea. Există însă și posibilitatea derogării de la această regulă, prin prevederi ale statutului sau prin rezoluțiile stabilite de Adunarea Generală.

Jurisprudența relevantă, atât română cât și albaneză, vine să dubleze prezentarea teoretică a subiectului și să poarte cercetarea noastră spre domeniul practicii, al pragmatismului și al soluțiilor concrete, deoarece un asemenea subiect de cercetare doctorală nu poate rămâne la nivelul (limitativ) al teoriei.